

Prostitūcija Latvijā: veicināma seksa industrija vai nicināma maucība?

05.11.2013.

«Rīga ir viena no Eiropas skaistāko meiteņu galvaspilsētām. Speciālais slāviskā un baltiešu skaistuma sajaukums slaidajās un gaišmatainajās meitenēs liks aizrauties jūsu elpai!» Šis ir citāts no kāda angļu seksa ceļveža Rīga Sexguide, kas iepazīstina ar seksa pakalpojumu iespējām Latvijas galvaspilsētā. Nenoliedzami, kopš Latvijas iestāšanās ES sekss par naudu ir kļuvis par svarīgu Latvijas tūrisma industrijas magnētu. Tūristu magnēts jau sen vairs nav tikai Rīgas Centrāltirgus, to izkonkurē Rīgas seksa tirgus. Tas gan pagaidām nav koncentrēts vienā placī, bet pa visu Rīgu un Jūrmalu (sevišķi vasarā).

Latvijas seksa tirgus kā tūrisma dzinējspēks

Ja esat lidojuši lēto aviokompāniju lidmašīnās piektdienu pēcpusdienās, tad noteikti esat pamanījuši, ka tās ir pilnas ar seksa piedzīvojumu kāriem britu, skandināvu un citu nāciju vecpuišiem, kas pēc tam piepildīs Rīgas naktsklubus, viesnīcas un masāžas salonus un citas vietas, atstājot diezgan ievērojamu naudu Latvijas legālajā un arī melnajā ekonomikā. Esmu lidojis uz Rīgu starp šiem vecpuišiem un labi zinu, par ko šie džeki runā, proti, kuros klubos un viesnīcās var dabūt labākās meitenes un ne tikai uz tām apskatīties.

Lielākoties šī nauda par sniegtajiem seksa pakalpojumiem paliek melnajā ekonomikā, jo Latvijā seksa pakalpojumu sniegšana par naudu ir atļauta tikai sniedzēja īpašumā vai seksa pakalpojuma sniedzēja īrētā dzīvesvietā un tikai, ja sniedzējam ir izsniegta veselības karte. Pagājušajā gadā tādas kartes (apliecības) esot izsniegtas tikai 60. Ņemot vērā, ka ar likumu Latvijā ir aizliegts seksa pakalpojumu pārdošanā un mārketingā iesaistīt trešās personas, internetu, darba organizāciju grupās u.tml., tas nozīmē, ka lielākā daļa seksa strādnieču savus pakalpojumus sniedz nelegāli un ne jau tikai savos dzīvokļīšos.

Vizuāli, manuāli, orāli, vagināli un anāli pakalpojumi

Redzot pilnās lidmašīnas ar potenciālajiem klientiem, māc pamatotas šaubas, ka šīs 60 seksa strādnieces spēj visus šos tūkstošus vizuāli, manuāli, orāli, vagināli, anāli vai citādi apkalpot. Medijos ir pietiekami daudz informācijas, kas liecina, ka tūrisma firmu aģentūras, masāžas saloni un ārzemēs bāzēti interneta resursi ir kļuvuši par šo pakalpojumu nelegālajiem sniedzējiem, kas izmanto vietējās un no austrumu kaimiņvalstīm importētās darbinieces. Indikācijas liecina, ka seksa pakalpojumi Latvijā ir ievērojama industrijas nozare. Nelegāla nozare, kas nav īsti pērtīta.

Lai būtu precīzi, jāpiemin, ka seksa pakalpojumus sniedz ne tikai sievietes, bet arī heteroseksuāli, homoseksuāli un biseksuāli vīrieši gan sievietēm, gan vīriešiem.

Tātad Latvija un tās galvaspilsēta ir kļuvusi par vienu no ievērojamākajām Eiropas seksa galvaspilsētām, taču prostitūcija (seksa pakalpojumu pārdošana) ir padzīta pagrīdē, valsts to nespēj kontrolēt un nespēj arī gūt no tās ienākumus, kas vairotu valsts kopproduktu un dotu nodokļu pienesumu, lai celtu skolotāju un ārstu algas. Turklāt valsts pagaidām nespēj arī garantēt pakalpojumu sniedzēju un viņu klientu veselību.

No seksa darba nav jākaunas, lai baznīca pastāv pie ratiem

Kristietības tradīcijas un morāle gadu tūkstošu gaitā Eiropas sabiedrībai ir radījuši priekšstatu, ka seksa pakalpojumu pārdošana ir nosodāma lieta un par to būtu jānokaunas.

Taču liela daļa sabiedrības uz šo morāli nospļaujas.

Pašas seksa strādnieces uzskata, ka viņu pakalpojumi ne ar ko neatšķiras no friziera vai manikīra pakalpojumiem un prostitūtu pakalpojumi ir tikpat cienījami un godājami kā šo un citu pakalpojumu sniedzēji. Par šo darbu nebūtu jākaunas, un tie, kas viņas kaunina vai nosoda, ir liekuļi, dubultmorāles piekopēji vai puritāņi*.

Taču sieviešu tiesību aizstāvji uzskata, ka sieviešu prostitūcija tikai demonstrē mūsu patriarhālo sabiedrību, kur vīrieša apziņā jau kopš bērnības tiek ieausta dominējoša loma visās jomās, ka sekss pamatojas uz vīrieša dzinuliem un vajadzībām, bet sievietes ir tikai tāpēc, lai turētu nomodā vīriešu seksualitāti. Viņš tiek audzināts kā seksuālo attiecību subjekts, bet viņa kā objekts. Jo vairāk sievietes ķermenis tiek padarīts par objektu, jo vienkāršāk ir šo objektu padarīt par precīgu tirgus ekonomikā.

Turklāt mīts esot apgalvojums, ka prostitūcija esot vienmēr pastāvējusi un esot senākā profesija un tāpēc tā būšot mūžīga kā šī pasaule.

Oponenti gan ātri vien atspēko šo mītu, uzskatot, ka senākas profesijas tomēr esot šamanis, zemnieks, mednieks vai vecmāte (akušiere) un, lai gan tāda cilvēku izmantošanas forma kā verdzība arī esot pastāvējusi, tā tomēr vairs nepastāvēt. Un tam pašam esot jānotiek ar prostitūciju.

Katrs divpadsmitais vīrietis

Eiropā dominē divas galvenās seksa pakalpojumu tirgu regulējošas tendences. Viena ir tā, kas uzskatāmi redzama Nīderlandē un Vācijā, kur prostitūcija ir atļauta un ar likumu regulēta. Vācijā legāli un atklāti darbojas bordeļi; kopumā nozarē ir iesaistīti 70 000 līdz 400 000 abu dzimumu seksa darbinieku un apmēram 1500 no tiem ir deklarējuši savu biznesu nodokļu pārvaldē.

Arī Nīderlandē mēs varam redzēt prostitūcijas legālo seju ar speciālām ielām, kuru skatlogos sēž seksa servisa sniedzējas. Liela daļa no tām esot tur pret savu gribu iesaistītas no Austrumeiropas un Ziemeļeiropas, ieskaitot Baltiju. Otra tendence ir dzimusi Skandināvijā – Zviedrijā un Norvēģijā, kur likums soda nevis seksa pakalpojuma sniedzēju, bet gan tā pircējus. Par seksa pakalpojumu pirkšanu draud kriminālsods. Zviedrija ir pirmā valsts pasaulē, kas 1999. gadā ieviesa šo likumu, un statistika liecina, ka pirmo desmit gadu laikā samazinājās vīriešu skaits, kas pirka šos pakalpojumus. 1998. gadā seksu pirka astotdaļa zviedru, turpretī pēc 10 gadiem tikai divpadsmitā daļa. Speciālisti uzskata, ka zviedri tagad vienkārši to pašu pērk Rīgā un citur, kur par to nesoda. Norvēģi gan to nedrīkst darīt, jo šajā valstī krimināls noziegums ir arī seksa pirkšana ārzemēs. Arī Stokholmas un Oslo ielās seksa strādnieču skaits samazinājies par 40%. Taču tas nozīmē arī to, ka šis bizness ir pārcēlies uz modernajām komunikācijām un citām valstīm, lai skandināvi pēc kāda laika varētu pasludināt: mūsu valstis ir brīvas no prostitūcijas.

Latvijā arī valda šie divi pretējie viedokļi. Resursu centrs sievietēm «Marta» uzskata, ka ir jāparedz kriminālatbildība seksuālo pakalpojumu pircējiem kā kaimiņvalstīs un ka prostitūcijas ierobežošanas regulējumā vajagot atcelt veselības karšu nepieciešamību, jo tās nerasniedz savu mērķi.

Organizācija HIV.LV uzskata, ka prostitūcija Latvijā būtu legalizējama, lai valsts varētu kontrolēt šajā biznesā nodarbinātos, tie maksātu nodokļus un prostitūtām būtu sanitārās grāmatiņas.

Ko darīs Eiropa?

Šajās dienās arī ES parlaments apspriež, ko darīt, lai dalībvalstīs samazinātu pieprasījumu pēc seksa pakalpojumiem par naudu nākamajos divos gados. 5. decembrī ES parlaments nāks klajā ar ziņojumu, un visas indikācijas liecina, ka šajā ziņojumā lielā mērā tiks ņemta vērā Skandināvijas valstu pieredze, kas kriminalizē seksa pircēju.

Jau tagad Francija gatavojas pārņemt Zviedrijas modeli, kas pašlaik tiek apspriests parlamenta komisijās un sabiedrībā un stāsies spēkā ar jauno gadu. Pieķerti franču un ārzemju seksa pakalpojumu pircējiem būs jāreķinās, ka nāksies šķirties no 1000 latiem pirmajā reizē un dubultīgi atkārtotos gadījumos.

Prostitūcija ir mūsdienās kļuvusi par savdabīgu imperiālisma formu, jo seksa pakalpojumus lielākoties sniedz nabadzīgāko valstu sievietes, gan uz vietas savās valstīs (piemēram, Rīgā), gan tiekot pārdotas bagāto valstu bordeļiem, bet pircēji lielākoties ir bagāto valstu vīrieši un arī sievietes.

* Puritānisms – dzīvesveids, kam raksturīga tikumu stingrība, askētisms patēriņā, aprēķins, taupība, darba mīlestība, mērķtiecība.